

Friherre Sprengtporten afgaf en motion, N:o 2, angående äsättande af s. k. inregistrerings-afgift för de flesta nu tullfria varor.

Äfven denna motion bordlades.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 12 f. m.

In fidem
O. Brakel.

Thorsdagen den 23 Januari 1868.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades trenne protokollsutdrag för sistlidne dag och protokollet för den 20 dennes, f. m.

Föredrogos och hänvisades till Konstitutions-Utskottet Kongl. Maj:ts den 22 dennes bordlagda nädiga Propositioner:

om ändring i 6 § Regeringsformen, för inrättande af ett nytt Statsdepartement; samt

om tillägg till 7 § Regeringsformen, angående rättighet för Konungen att uppdraga afgörandet af vissa ärenden åt Departementschef.

Föredrogs Kongl. Maj:ts den 22 dennes bordlagda nädiga Proposition, angående anslag till fortsättning af Statens jernvägsbyggnader.

Grefve Sparre, Eric: Då jag vågar begära ordet i denna fråga, ber jag att till en början få säga, att hvad jag här må komma att yttra icke må tydas hvarken som ett anfall mot eller försvar af Kongl.

Maj:ts förevarande nådiga Proposition. Jag är af den öfvertygelse, att Regeringen i fråga om reformer, svåra att genomföra, behöfver påtryckning af och stöd hos Representationen. Jag ber således att först få yttra mig i ett ämne, som berördes i Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof, enär detta ämne med det nu förevarande sammanhänger.

Kongl. Maj:t har begärt anslag för fortsättande af Statens jernvägsbyggnader. Jag vill icke till en början fästa mig vid beloppet, men deremot yttra mig om den styrelse, som handhafver dessa medel. Se vi efter i Statskalendern, så finna vi, utom en mängd ingenjörer i Väg- och Vattenbyggnads-korpsen, hvilka, enligt hvad känt är, ej uppbara lön, följande fyra särskilda stater och korpser: 1:o en styrelse för allmänna väg- och vattenbyggnader med 8 tjänstemän; 2:o de så kallade väg- och vattenbyggnads-distrikcheferna, med sina adjutanter, tillsammans 15 tjänstemän; 3:o en styrelse öfver Statens jernvägsbyggnader med 13 tjänstemän, och slutligen 4:o jernvägsbyggnads-staten med 39 tjänstemän för att handhafva ett belopp af två millioner, som anslogos vid förra riksdagen!

Jag är ej utan en viss erfarenhet i dessa saker. Jag har varit med om att bygga två jernvägar, och det första, som gjordes, då den första af dessa var färdig, var att afskeda alla ingenjörer, det vill säga, hela jernvägsbyggnads-staten. Sedan den andra blef färdig, uppstod frågan om att afskeda ingenjörerne. Men det befanns så påkostande att afskeda dessa, att jag måste anlita hela den envishet, för hvilken jag är känd, för att genomdrifva detta.

När det nu var så svårt att få bort en obetydlig yngling, huru mycket svårare för Regeringen att afskeda 50 å 60 tjänstemän med djupa försänkningar!

Jag tror, att Regeringen behöfver allt det understöd, som Representationen kan lemna, för att kunna afskeda denna öfverflödiga personal, och då vi hafva en Väg- och Vattenbyggnads-styrelse, bör, enligt min öfvertygelse, denna med biträde af ingenjörer kunna utföra de jernvägsarbeten, som återstå. Se vi efter, så finna vi, att just medlemmar af nyssnämnda korps byggt våra enskilda banor. En af dem har samtidigt byggt: Borås-Herrljunga, Wenersborgs-, Ystads-, Christianstads-, Landskrona- och Uddevalla-banorna. Styrelsen utgjordes af hans person och hans kansli af en ritare! Jag tror således, att under dessa bistra tider och då man talar så mycket om hushållning, det vore önskligt, om man kunde indraga hela Jernvägsbyggnads-styrelsen och låta Väg- och Vattenbyggnads-korpsen lemna råd och hjälp, då sådant behöfdes.

Det är icke blott besparing jag härmed afser — jag anser det rent af farligt för saken i allmänhet att hafva en så stor stat. Jag för min del hyser den öfvertygelsen, att våra jernvägar varit byggda för bättre pris, haft en fördelaktigare rigtning och framför allt, att den origtiga planen att bygga en sammanbindningsbana genom Stockholm, som kostat oss 10 millioner, aldrig blifvit satt i verket, om vi ej haft en Jernvägsbyggnads-styrelse, som velat briljera med sin skicklighet. Denna styrelse kunde vara behöflig, då jernvägsarbetena började här i landet

och då vi saknade dugliga ingenjörer, men numera är den både för dyrbar och rent af skadlig.

Efter att hafva yttrat mig om handhafvandet af de medel, som redan finnas, vill jag nu tillägga några ord i anledning af den förevarande Kongl. Propositionen om anslag till fortsättande af nordvestra stambanan.

Må ingen misskänna den vigt, jag fäster vid kommunikationer emellan de båda brödrasfolken! Jag har gjort och vill göra allt för att befördra dem. — Frågan är blott, då man vet att vi måste låna sju millioner, huru stort belopp bör till detta ändamål användas och om ej, innan man bygger vidare mellan Carlstad och Arvika, man borde afvakta resultatet af de öfverläggningar rörande de begge rikenas ömsesidiga kommersiella förhållanden, som på sednare tider kommit på tal. Det finnes ingen varmare vän af Norrmännen än jag. Ju mer jag lär känna dem, desto mer högaktar jag dem. De stå på sin rätt, hvilket är fullkomligt riktigt, men så bör äfven Sverige göra. Enligt min åsigt vore just nu en lämplig tidpunkt att söka få en grund för förhållandena emellan de båda rikena, att söka få allt på redig fot. Innan man fortsätter byggnaden på denna bana, borde allt detta vara afgjort, ty sedan Norrmännen fått allt hvad de önska, blir det svårare att underhandla med dem.

Under sådana förhållanden och då våra tillgångar äro ytterst klena, vågar jag såsom ett yttrande vid remissen hemställa, att Stats-Utskottet ville taga i betraktande, om icke det i Kongl. Maj:ts nådiga Proposition äskade beloppet kunde något minskas.

Herr Lagerstråle: I anledning af den föregående värde talarens yttrande ber jag att få erinra om några faktiska förhållanden.

Äfven Statens jernvägsbyggnader hafva varit administrerade på ett mera enkelt sätt än det nuvarande, men på framställning af dåvarande Representationen i landet har Kongl. Maj:t år 1862 beslutat, att denna myndighet, som förut utgjordes af endast en chef, skulle fördelas på två styrelser. Sålunda är den nuvarande organisationen framkallad till följd af en framställning från Rikets Ständer. I hvad mån Byggnadsstyrelsens sammansättning kan kräfvat förändring har äfven, på sätt protokollet till Kongl. Maj:ts Proposition i ämnet utvisar, utgjort föremål för Kongl. Maj:ts bedömande. Det från nämnde styrelse infordrade yttrande om möjligheten af dess inskränkande har inkommit och blifvit Kongl. Maj:t föredraget; men afgörandet af denna fråga har ansetts böra bero på blifvande pröfning angående omfattningen af de återstående jernvägsarbetena. År 1867 är ett undantag derutinnan, att anslagen för jernvägsbyggnader äro mindre än för föregående och som jag vågar hoppas äfven för närmast efterföljande år. Den enklare organisationen är derföre beroende derpå, om arbetena skola inskränkas till endast en linie eller utsträckas, som förut skett, till flera. För det år, som den Kongl. Propositionen afser, är det icke förutsatt, att arbetena skulle fortsättas på mer än den nordvestra stambanan, men huru det sedan kan komma att gestalta sig, kan man icke nu med någon slags säkerhet afgöra.

Förslag har af den värde talaren blifvit väckt att sammanslå Jernvägsbyggnadsstyrelsen med Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen. Den-

na fråga kan möjligen böra komma till öfvervägande, men jag vill dock erinra, att dessa styrelser verksamhet är ganska olikartad.

Styrelsen för väg- och vattenbyggnader har endast undantagsvis haft att utföra några direkta arbetsföretag. Den utgör en kontrollerande och reviderande myndighet öfver de med statsmedel understödda arbeten, som blifvit i landet utförda. Styrelsen för jernvägsbyggnaderna åter utarbetar de speciella förslagen för arbetena och låter genom underordnade ingenjörer utföra dem. Ibland personer, såväl i begge styrelserna som i de lägre graderna, finnas många, som tillhöra Väg- och Vattenbyggnads-korpsen, men de hafva icke såsom sådana någon lön på ordinarie stat. Arfvoden tillkomma dem endast såvida de tillhöra styrelsen eller äro anställda som distrikchefer eller dessas biträden.

I hvad mån den ena eller andra formen, förändring eller sammanslagning, kan vara lämpligare, torde icke på fri hand kunna afgöras. Det framkastade påståendet, att våra redan befintliga jernvägar fått en helt annan och ändamålsenligare sträckning, blifvit byggda för bättre pris och att sammanbindningsbanan genom Stockholm aldrig kommit till stånd, om icke en Jernvägsstyrelse funnits, saknar giltig grund, då vi veta, att planen till alla stambanorna uppgjordes icke af Jernvägsbyggnads-styrelsen, utan under en tid då det i spetsen för dessa företag fanns en enda person. Den af den värde talaren uppgifna kostnaden för sammanbindningsbanan torde tåla en högst betydlig reduktion. I afseende på det af Kongl. Maj:t för nordvestra stambanan äskade anslaget har jag endast att återropa de motiver, som äro i den nädiga Propositionen framställda, och får anhålla, att detta mitt yttrande får åtfölja remissen till vederbörligt Utskott.

Grefve Hamilton, Henning: Äfven om jag icke vore besvärad af en tillfällig heshet, skulle jag dock icke, lika med den förste talaren, upptaga tiden med att redogöra för min ställning till ministären. Kan denna icke utrönas genom mina yttranden öfver förekommande frågor, tjénar det till intet att särskildt tala derom.

Så mycket kan jag likväl säga, att jag anser det som en lycka, då jag kan instämma med Stats-Rådet, och denna lycka har jag i viss mån i dag.

Då i Kammaren diskussionen om Kongl. Maj:ts nädiga Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof egde rum, yttrade jag den mening, att man, för att reglera Riksgälds- och Statskontorets ställning och för att kunna börja år 1869 med ren räkning, borde upptaga ett lån af tio millioner. Chefen för Finans-departementet invände då, att det vore betänkligt att upplåna en så stor summa. Kongl. Maj:t hade endast föreslagit 7,800,000 R:dr, och detta vore också lämpligast. I den Kongl. Propositionen, som nu är före, begäres ett anslag af 4,650,000 R:dr, hvilket måste genom lån anskaffas. Sammanslås nu dessa poster, uppkommer en summa af 12,450,000 R:dr, hvilken måste upplånas. Jag vill gå in härpå och tror att omkring tolf millioner kunna på sådant sätt anskaffas. Men om ställningen skall vara klar vid årets slut, och om vi vilja undvika sväfvande skulder, kunna af dessa upplånade tolf millioner icke mer än två användas för Statens jernvägs-

byggnader, enär tio millioner äro för Riksgälds-kontorets förut bestämda utgifter nödiga. Detta belopp har i är varit för den nordvestra stambanan anslaget, och ehuru jag erkänner hela den politiska vigten af denna bana, måste man dock medgifva, att de fördelar, den medför i ekonomiskt hänseende, icke motsvarar dess betydelse i förstnämnda afseende.

Jag befarar äfven olägenheter af att ena året bygga med dubbelt så stort belopp som det andra. Derigenom behöfves ett olika antal tjenstemän för olika år, och den jemkning i dessas antal, som af en föregående talare blifvit föreslagen, kan icke åstadkommas, om man icke årligen använder ungefär samma belopp för jernvägsbyggnader. Dessutom uppstår genom ett betydligt olika tillfälle till arbetsförtjenst på en ort det ena året, i jemförelse med det andra, en rörelse och förflyttning bland arbetsklassen, som är långt ifrån nyttig.

Jag skulle derföre helst se, att endast två millioner blefvo anslagna för nästa år till nordvestra banan, men skulle det vara oundgängligen nödvändigt, att detta anslag fördubblas, så vill jag icke motsätta mig bifall till den Kongl. Propositionen, dock med vilkor att till hvad som öfverstiger två millioner anvisas särskilda medel, nemligen det af 1868 års från Statsverket till Riksgälds-kontoret ingående bidrag, i hvad det kommer att öferskjuta den af mig vid ett föregående tillfälle beräknade summan af omkring en million R:dr. Då chefen för Finans-departementet ansett anledning icke förefinnas dertill, att nämnda bidrag ej skulle till hela sitt ursprungligen beräknade belopp af 3,318 000 R:dr fortfarande antagas såsom en för Riksgälds-kontoret påräknelig inkomst, hoppas jag att han mot den af mig föreslagna öfverflyttning af någon del af bidraget ej skall hafva något att invända.

Friherre af Ugglas: Med anledning af den siste värde talarens yttrande ber jag att få i hans minne återföra, att jag ingalunda såsom säkert antagit att ifrågavarande 3,318,270 R:dr skulle inflyta. Jag yttrade blott att man ännu icke kunde med någon grad af tillförlitlighet beräkna huru mycket deraf kunde erhållas, och att jag sålunda icke kunde gilla Grefve Hamiltons kalkyl, som redan nu, utan bestämda data, minskade denna af förra Riksdagen anvisade tillgång till Riksgälds-kontoret med ett par millioner.

I afseende på den förevarande Kongl. Propositionen tror jag det vara med klok hushållning förenligt, att icke inskränka arbetena på nordvestra stambanan, och då nu denna bana en gång är beslutad, bör man väl också med kraft arbeta på dess fullbordan så fort som möjligt.

Grefve Hamilton har vidare yttrat, att man icke borde det ena året anslå dubbelt så stor summa för jernvägsarbeten som under det andra.

Jag ber då att härvid få erinra, att under detta år, då för nordvestra stambanan anvisats endast ett anslag af två millioner, pågår ett annat arbete, sammanbindningsbanan i Stockholm, som har sitt särskilda anslag. Denna bana nalkas sin fulländning, och derigenom jemkas den befarade olikheten i de båda årens anslag för jernvägsbyggnaderna.

Friherre Cederström, A.: Då jag hör till deras antal, som önska, att våra jernvägsbyggnader icke fortfarande måtte bedrivas i samma halsbrytande skala, som hittills skett, och då jag hoppas fram-

tida banor blott komma att byggas i mån af Statens tillgångar, så ber jag att få instämma i Grefve Sparres åsigt, att Byggnadsstyrelsen är nu om icke obehöflig dock alldes för talrik och att sålunda en reduktion af densamma är så mycket behöfligare, som hvarje besparing under nuvarande bekymmersamma tid, hvilken utan olägenhet kan vidtagas, äfven bör åstadkommas.

Om den bör förenas med Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen eller med Styrelsen för Statens jernvägstrafik, vill jag icke försöka bedöma; men jag tror att inskränkningar kunna ske och besparingar ega rum, och anhåller, att Stats-Utskottet ville taga detta i öfvervägande.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, hänvisades den Kongl. Propositionen jemte yttrandena till Stats-Utskottet.

Föredrogos och hänvisades till Lag-Utskottet Kongl. Maj:ts den 22 dennes bordlagda nådiga Propositioner:

om antagande af en författning angående bouppteckningars och arfskiftens upprättande i stad; samt

om antagande af en författning angående förändrade föreskrifter i fråga om bysättning.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts den 22 dennes bordlagda nådiga Propositioner:

om användande af medel, som i Riksgälds-kontoret innestå och blifvit anvisade till allmänna arbeten, hvilka icke kommit till stånd;

angående upplåtelse till Stockholms stad af vissa delar utaf Kronans tomter N:ris 2 och 3 å Riddarholmen;

i fråga om upplåtelse till Stockholms stad af vissa delar utaf Kronans tomter N:ris 11 och 12 å Riddarholmen;

om anvisande af särskildt anslag för allmänna arbeten under år 1868, till beredande af arbetsförtjenst åt den till följd af missväxt och dyr tid nödställda befolkningen inom vissa delar af landet;

om inlösen af vissa Kronan tillhöriga lägenheter i Falun för inrättande derstädes af en lägre bergsskola;

äfvensom Kongl. Maj:ts nådiga Skrifvelse angående ungefärliga värdet af Statsverkets egendom.

Föredrogos och lades till handlingarne Kongl. Maj:ts den 22 dennes bordlagda nådiga Skrifvelse, i anledning af åtskilliga vid sistförflutna riksdag beslutade lagförändringar.

Föredrogs och lades till handlingarne Kongl. Maj:ts den 22 dennes bordlagda nädiga Skrifvelse, om förordnande af en Statsrådsledamot att utöfva den befattning med riksdagsärenden, som, enligt § 46 af Riksdags-ordningen, en ledamot af Statsrådet tillkommer; och skulle vederbörande Utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens Kansli, genom utdrag af protokollet om denna skrifvelses innehåll underrättas.

Föredrogs och hänvisades till Bevillnings-Utskottet Friherre Fleetwoods den 22 dennes bordlagda motion, N:o 1, angående ändring af gällande stadganden rörande den från tullmedlen utgående erättning till stapelstäderna för den upphörda tolagsafgiften.

Föredrogs och hänvisades till Bevillnings-Utskottet Friherre Sprengtportens den 22 dennes bordlagda motion, N:o 2, angående äsättande af s. k. inregistreringsafgift för de flesta nu tullfria varor.

Herr vice Talmannen afgaf en motion, N:o 3, angående riksdagskostnadernas bestridande af Riksgälds-kontoret.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr Bergstedt uppläste en motion, N:o 4, angående beviljande af ett anslag å 2,500 R:dr årligen under tre år åt Professoren C. G. Malmström, för fullbordande af arbetet: »Sveriges politiska historia från Carl XII:s död till statshvälfningen 1772».

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Herr Bergstedt afgaf vidare en motion, N:o 5, angående rättighet för enskilda läroverk att få sina afgående lärjungars mogenhet pröfvad af egna lärare under tillsyn af Statens censorer.

Hänvisades till ett tillfälligt Utskott.

Herr Storckenfeldt väckte en motion, N:o 6, angående indragning af andre landtmätare-tjänsterna.

Hänvisades till Stats-Utskottet.

Vidare uppläste Herr Storckenfeldt en motion, N:o 7, om ändring af gällande stadganden angående verkställighet af Konungens Befallningshafvandes och Underrätts utslag.

Grefve Sparre, Eric: I anledning af den värde motionärens nu väckta förslag ber jag blott, att, med afseende på den af honom yttrade klagan öfver långsamheten i exsekutionen af fastighetspant, få upplysa, att den af Kongl. Maj:t i nåder förordnade komité, som utarbetat förslag för förändrade stadganden rörande pant- och nyttjanderätt, har i fråga om realsäkerhet intagit det förslag, att de, som hafva in-tecknad fordran, kunna, då den är förfallen, få utslag om exsekution utan kommunikation, och jag tror, att det är det skyndsammaste sätt hvarpå exsekution kan ske.

För öfrigt har Kongl. Maj:t endast därför, att medel saknats, dröjt med utarbetande af förslag till de ändringar i utsökningsväsendet, som äro nödiga; men anslag är nu till detta ändamål begärdt, hvilket visar att Kongl. Maj:t är betänkt på dessa förändringar.

Efter härmed slutad öfverläggning, hänvisades motionen jemte yttrandet till Lag-Utskottet.

Herr Storckenfeldt väckte en motion, N:o 8, angående ändring af nu gällande föreskrift rörande tiden för vägars lagning och grusning.

Begärdes på bordet.

Herr Säve uppläste en motion, N:o 9, om förändring af tiden för Justitie-ombudsmannens väljande.

Hänvisades till Konstitutions-Utskottet.

Herr Säve afgaf vidare en motion, N:o 10, om förändring af tiden för val af Riksdagens Fullmäktige i Riksbanken och Riksgälds-kontoret.

Bordlades.

Herr Dickson, Charles, uppläste en motion, N:o 11, angående ändring af 8 § 1 mom. i gällande Bevillningsstadga.

Grefve Mörner, Carl Göran: Ett bifall till den nu gjorda framställningen skulle leda till ett upphäfvande af det ändamål, hvilket de stadgar, vi nu hafva, äsyfta.

Detta ändamål är att lindra afgiften till Staten för den fattige, men icke att gifva en drikespenning åt den rike, h. e. kapitalisten! Jag kan sannerligen icke finna något skäl, hvarför man skulle stifta en exceptionel lag till förmån för den rike.

Anser man, att genom de stadganden, som nu finnas, kommunalutskylderna trycka en eller annan för hårdt, så kan kommunen, om den vill, sjelf afhjelpa detta, och jag tror därför, att det bör åt densamma öfverlemnas.

Öfverläggningen förklarades slutad och motionen jemte yttrandet hänvisades till Bevilnings-Utskottet.

Herr Almqvist, Erik Victor, afgaf en motion, N:o 12, angående anvisande af 500,000 R:dr, att användas till räntefria låneunderstöd för myrutdikningar i de Norrländska länen och Stora Kopparbergs län samt åtskilliga häradet i Wermland.

Begärdes på bordet.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

In fidem
O. Brakel.